

Zaksamplers

Het Zweedse Teenage Engineering ken je van de OP-1 en de kleine Pocket Operators, waarvan nu de achtste en negende uitgekomen zijn. Speak en K.O! zijn beide uitgerust met een microfoon, en dit betekent dat er eindelijk twee sampleroperators aan de serie zijn toegevoegd.

door **Richard Veenstra**
richard@interface.nl

Speak (PO-35) en K.O! (PO-33) zijn de resterende Pocket Operators uit de PO-30 serie, de eerste was de Tonic (PO-32), een samenwerking met het eveneens Zweedse MicroTonic. Teenage Engineering noemt dit de Metal Series. Net als de Tonic

zijn ook de laatste Pocket Operators met een verkoopprijs van 99 euro iets duurder dan de eerste zes kleine synths uit de PO-serie, vermoedelijk omdat beide apparaatjes een interne microfoon herbergen.

Voor wie nog niet bekend is met de Pocket Operators (Zie Interface: 155, 193, 202 en 210): het zijn kleine apparaatjes met knopjes die direct op de printplaat zijn

info

- **Prijs incl.:** € 99,- incl. per stuk
- **Distributie:** Sonic Sales GmbH, +49 (521) 521 96994
- **Internet:** www.sonic-sales.de, www.teenageengineering.com

gesoldeerd. Elke PO heeft zestien knopjes om geluiden te triggeren, maar met de drie knopjes bovenin of de knopjes aan de rechterkant worden deze knopjes voor andere parameters gebruikt, bijvoorbeeld om één van de ingebouwde patronen af te spelen of om een effect te activeren. Links vind je een ingang voor synchronisatie met andere Pocket Operators of om audio naar het apparaatje te sturen. Aan de rechterkant zit een uitgang om de output naar een andere PO of de buitenwereld te sturen.

Ondanks het kleine formaat, is een Pocket Operator zeker geen speelgoed; de sounds zijn creatief en als je een PO op je speakers aansluit, sta je versteld van de diepte die ze kunnen produceren. Alle Pocket Operators werken op twee kleine AAA-batterijen. De PO-30 serie onderscheidt zich van de PO-10 en PO-20 series omdat

INTERFACE XTRA

- **introductie Metal-serie en PO-33, PO-35**
- **audiodem's**
- **handleidingen**

op elke Pocket Operator uit deze serie een microfoon is ingebouwd. Ging het bij de Tonic om een manier om sounds van de Microtonic plug-in naar de Pocket Operator te versturen, bij de Speak en de K.O! gaat het om een microfoon om samples op te nemen.

Knock-out

De K.O! is een ongecompliceerde sampler waarmee je in totaal veertig seconden audio kunt nemen. Elke sample kun je onder één van de zestien knopjes leggen, je hebt er acht voor drumhits en acht voor melodische lijnen. Goed om te weten, want alleen bij de acht melodische sampleplekken kun je het opgenomen sample transponeren. Met de acht plekken voor drumhits kun je je eigen drumkits samenstellen.

Samplen kan op twee manieren: via de interne microfoon of via de lijningang. Het opnemen is heel makkelijk. Houd Record ingedrukt en selecteer één van de zestien knoppen. Zodra er op de PO een geluid binnenkomt, start de opname. De opname stopt als je de knop met het nummer loslaat. Je melodische opname wordt in de originele toonhoogte onder knop 5 opgeslagen, voor de andere melodische knoppen wordt het sample automatisch getransponeerd. K.O! past op de lengte van de opgenomen sample echter geen timestretching toe. Dit betekent dus dat een lagere noot ook langer wordt. Neem je in één van de acht drumslots op, dan verdeelt het apparaat de opgenomen sample in zestien slices.

Deze automatische optie werkt prima, maar geeft zelden een enorm bruikbaar resultaat. Gelukkig kun je zelf het start- en eindpunt van een geluid veranderen. Klik op de FX-knop totdat er TRI verschijnt, met twee

draaiknoppen verander je nu het start- en eindpunt. Uiteraard is dat systeem niet te vergelijken met een high-end sampler, maar je hebt in ieder geval de controle over de belangrijkste parameters van je sound. Je kunt sounds en slices ook kopiëren naar een andere slice of andere sound. Behalve via de microfoon, bijvoorbeeld voor je stem, kun je met de lijningang ook andere geluidsbronnen in mono opnemen.

Formanten draaien

Speak lijkt in eerste instantie ook een sampler, maar het gaat hier om een vocal synthesizer. Deze PO is net als de Tonic ook samen met Sonic Charge ontwikkeld. Je kunt je eigen stem samplen, maar er zitten ook stemmen in de Speak zelf ingebouwd. Om je stem op te nemen, hanteer je dezelfde procedure als bij de K.O! Het verschil is dat je nu Sound 1 tot en met 15 op kunt nemen. Sound 16 is namelijk gereserveerd als drumkit met geluiden uit de Tonic PO-32. In tegenstelling tot de K.O! kun je met Speak in totaal 120 seconden opnemen. Je kunt de geluiden, inclusief je eigen samples, op vier manieren vervormen. Druk eerst op de FX-knop om tussen de tone- en triminstellingen te schakelen. Vervolgens verander je de klank van je sample met één van de twee draaiknoppen. Het unieke aan Speak is de Formant-optie, waarmee je via vocale synthese jouw stemkarakteristieken kunt aanpassen. Verder is de afspeelsnelheid van de sample te veranderen. Bij de andere Pocket Operators zijn er zestien effecten die je kunt inzetten, bij Speak zijn dat er slechts acht. Dit is omdat de bovenste acht knopjes zijn gereserveerd om je stem om te vormen. Druk op FX en kies één van de acht voice-opties. Knop 5 laat je stem bijvoorbeeld klinken als een robot. Je kunt ook kiezen voor een vocoder of een autotune-achtig effect.

Synchronisatie

Handig is dat je bij zowel de Speak als de K.O! opgenomen samples kunt opslaan op een extern apparaat dat audio kan opnemen.

specificaties

- compacte samplers/synthesizers
- opnametijd: 40 seconden (K.O!), 120 seconden (Speak)
- sync-opties
- ingebouwde microfoon
- werken op batterijen
- optionele hoezen verkrijgbaar

het oordeel

- + unieke apparaten
- + gesampled drumkits maken met K.O!
- + vocale synthese met Speak
- + één Tonic-drumspoor voor Speak
- batterijhouder

Hiervoor sluit je een kabel aan op de uitgang van de PO en de ingang van het opname-apparaat. Je kunt ook data terugzetten naar je PO 33/35 of naar een andere PO. Hoe dit werkt, lees je in de handleiding. De Pocket Operators zijn ook allemaal met elkaar te synchroniseren door een mini-jackkabel tussen de apparaten aan te sluiten. Op welke manier de apparaten synchroniseren, bepaal je middels toetscombinaties. De sequencers van beide apparaten zijn vergelijkbaar met die in de andere Pocket Operators en met de playknop kun je patronen afspelen. Uiteraard vind je zaken als Parameter Locking – het veranderen van instellingen per stap – terug op de nieuwe Pocket Operators, net zoals je dat kent van de voorgaande modellen. Grootste minpunt van de Pocket Operators blijft de batterijhouder. Als deze niet meer goed klemt, schakelt het apparaat zich af en toe spontaan uit. En dit komt vaker voor dan je denkt, een dagje een PO in je tas of tien keer de batterijen wisselen en je kunt al last krijgen van lamme connectors.

Conclusie

De twee nieuwe Pocket Operators zijn welkomme toevoegingen aan de serie. Het werd tijd dat er een sampler bij kwam en dat Teenage Engineering er meteen twee aanbiedt, is erg fijn. De unieke parameters op de Speak zijn geweldig, de optie om drumkits met de K.O! te maken is erg leuk en beide apparaten klinken een stuk vetter dan ze eruit zien. De prijs is wel wat hoger dan bij de eerste zes Pocket Operators en dat is wel jammer. Van hebberdingetjes zijn ze verworven tot 'even-kijken-of-ik-dit-wel-écht-nodig-heb'. Vooral de Speak is erg leuk, omdat je hier een combinatie van synthesizer en sampler in één krijgt. Bonus is dat je bovendien één kanaal Tonic erbij krijgt. Als je op zoek bent naar een manier om je opgenomen geluiden om te vormen naar drumkits of melodielijnen, dan ben je beter af bij de K.O! ■

Ondanks het kleine formaat, is een Pocket Operator zeker geen speelgoed

Pocket eurorack

De Pocket Operators en eurorack, het lijkt een perfecte combinatie. Helaas biedt Teenage Engineering zelf geen optie om de Pocket Operators in een modulaire case te bouwen, maar gelukkig is er wel een DIY-optie beschikbaar in de vorm van de LPZW (Leipzig West) TE PO Series Adapter. Deze

kit is vrij makkelijk in elkaar te zetten als je enige soldeerervaring hebt. Met de adapter krijgt de PO stroom uit je modulaire case en de in/uit-gangen zitten nu aan de voorkant. De standaard 1/16-clock wordt omgezet naar een 1/8-clock die de Pocket Operators gebruiken en het uitgangssignaal wordt op eurorack-niveau gebracht. De kits zijn verkrijgbaar bij de betrouwbare eurorack-dealers Thonk (www.thonk.co.uk) en Escape From Noise (www.escapefromnoise.com) voor zo'n veertig euro.

